

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Instructie voor gebruik:

Dit is het formulier voor de beantwoording van de Beleidskompasvragen ten behoeve van internetconsultatie. Per 29 maart 2023 worden bij nieuwe internetconsultaties de antwoorden op de vragen van het Beleidskompas gepubliceerd. Let op dat dit formulier op enkele punten afwijkt van het reguliere Beleidskompasformulier, aangezien dit formulier terugblikkt op de stappen voorafgaand aan de consultatie.

Alle tekstvakken in het formulier dienen te worden ingevuld en vragen mogen niet worden verwijderd. Indien het voorstel een technische wijziging betreft of om een andere reden beleidsarm is, kan bij de vragen die niet van toepassing zijn worden volstaan met het invullen van "n.v.t."

Verwijder de cursief gedrukte tekst na beantwoording van de vragen.

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Aanpassing Boetebesluit socialezekerheidswetten vanwege de Wet handhaving sociale zekerheid

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Uitkeringsgerechtigden en uitvoeringsprofessionals van gemeenten¹, UWV en de SVB.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Beleidsmakers en uitvoeringsprofessionals.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

¹ Omdat de aanpassing van het Boetebesluit een beperkte invloed heeft op de uitvoeringspraktijk van gemeenten (verantwoordelijkheid van elke bestsuurslaag blijft hetzelfde, het financieel arrangement blijft hetzelfde, het effect is voor alle decentrale overheden gelijk en de risico's veranderen niet) is het UDO onderdeel van dit Beleidskompas.

De aanpassing van het Boetebesluit sociale zekerheidswetten (hierna: Boetebesluit) sluit aan bij het wetsvoorstel Handhaving sociale Zekerheid. De uitvoerders (UWV en SVB) en gemeenten (vooral VNG) zijn bij de totstandkoming van het wetsvoorstel en onderliggende besluiten betrokken geweest. De input vanuit de uitvoering is meegenomen in de gemaakte keuzes.

Ook het burgerperspectief is meegenomen bij de ontwikkeling van een nieuw handhavingsbeleid. Hiertoe zijn middels verschillende onderzoeken de ervaringen en ideeën opgehaald van verschillende groepen mensen: werkenden, uitkeringsontvangers en ook specifiek mensen die met handhaving te maken hebben gehad.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

De boetes die worden opgelegd op basis van het huidige Boetebesluit kunnen zeer hoog uitvallen en worden in de praktijk dan ook heel vaak gematigd, zodat ze binnen een redelijke termijn betaald kunnen worden (n.a.v. een uitspraak van de CRvB). De voorgeschreven boetes zijn vaak niet evenredig en ook niet realistisch (ze kunnen niet geïnd worden).

- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

De boetepercentages die het huidige besluit voorschrijft zijn hoog; 25% van het benadelingsbedrag bij verminderde verwijtbaarheid, 50% bij normale verwijtbaarheid, 75% bij grove schuld en 100% bij opzet.

- c) Wat is de omvang van het probleem?

In 2023 legde UWV 1068 boetes op, de SVB ongeveer 800 boetes en gemeenten 4030 boetes.

- d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

De beleidsaannamen onder het huidige boetebeleid is dat een zware sanctie een afschrikwekkende werking heeft en dat mensen daardoor minder of geen overtredingen begaan. De uitvoerders van dit beleid hebben aangegeven dat de voorgeschreven boetes vaak onevenredig zijn en onrealistisch zijn. In de praktijk worden veel boetes aanzienlijk gematigd.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als het boetebeleid niet wordt aangepast blijven de boetes onevenredig en onrealistisch hoog. Het sluit aan bij de uitgangspunten van de bredere herijking van het handhavingsbeleid om ook het boeteregime meer evenredig en passend te maken, waaronder ook het verlagen van de boetehoogte valt.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Het doel is om een meer evenredig en realistisch boeteregime te realiseren, waarin boetes worden opgelegd die het doel van de boete bereiken (afschrikken en naleving bevorderen), maar ook realistisch en evenredig zijn.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Het beleidsdoel van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid en het aanpassen van de onderliggende besluiten, waaronder ook = het Boetebesluit, draagt bij aan het Brede Welvaart thema 'Capabele en verantwoorde instituties'. Met de voorgestelde wijzigingen krijgen uitvoeringsinstanties en gemeenten de mogelijkheid om passend en evenredig te reageren op overtredingen, waarbij ze gebruik maken van hun expertise en kennis over de doelgroep.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid biedt een aangrijpingspunt om de twee besluiten waarin het handhavingsregime nader is uitgewerkt (Boetebesluit en Maatregelenbesluit) ook aan te passen. De grondslag voor een aantal wijzigingen is opgenomen in het wetsvoorstel.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Het is wenselijk om de boetepercentages te verlagen, opdat de op te leggen boetes meer evenredig en realistisch worden. Daarnaast is het wenselijk om de matigingstermijnen die nu in de praktijk worden gehanteerd, naar aanleiding van jurisprudenties van de CRvB, vast te leggen in het besluit.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Aan veel van de overtredingen ligt een vergissing of een beperkt doenvermogen ten grondslag. Er is in het verleden ook nooit overtuigend bewijs gevonden dat hoge boetes een preventieve werking hebben. Het is daarom wenselijk om meer evenwichtig boetebeleid te realiseren. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd: de boete moet realistisch, evenredig, afschrikwekkend, de doelen van de sanctie dienend (leed toevoegen en naleving bevorderen) en uitvoerbaar zijn.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Het verlagen van de boetepercentages heeft tot gevolg dat de boetes die worden opgelegd meer evenredig zijn. Ook zorgt dit ervoor dat de boetes in het overgrote deel van de gevallen niet langer gematigd hoeven te worden om binnen de, in het besluit vastgelegde, redelijke termijnen betaald te kunnen worden.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Internetconsultatie, uitvoeringstoetsen en regeldruktoets.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?

Er worden een aantal wijzigingen voorgesteld. Deze wijzigingen moeten zorgen voor een meer evenwichtig boetebeleid. Een deel van de wijzigingen komt voort uit de wijzigingen in het boeteregime die het gevolg zijn van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid.

De voorgestelde wijzigingen in het Boetebesluit zijn de volgende:

- * Van vier boetecategorieën gekoppeld aan de mate van verwijtbaarheid naar twee boetecategorieën die aansluiten op het onderscheid dat in het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid wordt gemaakt tussen 'normale' overtredingen en de zwaardere overtredingen;
- * Verlaging boetepercentages;
- * Redelijke termijnen voor betalen boete vastleggen in besluit;
- * Recidiveboete gekoppeld aan opzetvereiste.

- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

- brede maatschappelijke impact?

Doelmatigheid

Het doel van het opleggen en invorderen van een boete is om naleving van de inlichtingenplicht te bevorderen. Alhoewel het genereren van inkomsten niet het doel is van het opleggen van boetes, komen de geïnde boetes wel ten bate van het sociale fonds van UWV en SVB of de gemeentelijke begroting. Door de verlaging van de boetepercentages zullen de opgelegde boetes lager uitvallen. Het feit dat de boetes in de huidige praktijk vaak sterk gematigd worden ten opzichte van de voorgeschreven boetebedragen, maakt echter dat de financiële gevolgen van de lagere percentages beperkt zijn. De boetebedragen worden realistischer, waardoor ze minder vaak gematigd hoeven te worden en grofweg dezelfde boetebedragen daadwerkelijk geïnd zullen worden.

Doeltreffendheid

De voorgestelde wijzigingen dragen bij aan een meer evenwichtig boetebeleid.

Uitvoerbaarheid

Het voorstel is tot stand gekomen in nauw overleg met UWV, de SVB en de VNG. Het uitvoeringsperspectief is dus steeds meegenomen en het voorstel lijkt goed uitvoerbaar te zijn. Uiteraard zal het voorstel in uitvoeringstoetsen nog expliciet worden getoetst op uitvoerbaarheid. Inzichten die hieruit voortkomen worden meegenomen in de nadere uitwerking van het voorstel.

Aangezien de wijzigingen echt zien op de berekening van de bestuurlijke boete, heeft het voorstel geen invloed op de aanspraak op het doenvermogen van uitkeringsgerechtigden. De maatschappelijke impact van dit voorstel is dat het bijdraagt aan het gevoel van een rechtvaardige overheid die op een evenredige manier reageert op overtredingen.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Er worden geen beleidsmatige risico's gezien bij dit voorstel. De boetesystematiek verandert niet, maar de boetes worden wel meer evenredig en realistisch.

- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Invoeringstoets na één jaar en evaluatie na vijf jaar. Over de tussentijdse monitoring wordt met de uitvoering en gemeenten overlegd, en er zal met de uitvoeringstoets worden gezien welke mogelijkheden er daarvoor zijn.